

Colofon

Loes la Faille
Diet ter Stege
Leo Weterings
Carin van de Ploeg
Peter van Dam
Alissa van der Lei
Michiel van Harten

Opmaak

Marcel Lieverdink

Bezoekadres

Goertjesweg 3
8013 PA Zwolle

Telefoon

06-1986 9323

Internet links

info@milieuraadzwolle.nl
www.milieuraadzwolle.nl



Tessa Boeve en Jonah Koppe hebben onlangs twee workshops Verspillingsvrij koken gegeven. Deze workshops werden ondersteund door de Milieuraad Zwolle, en mede mogelijk gemaakt door gemeente Zwolle, afdeling Afval en Grondstoffen. Het doel van deze bijeenkomsten was om inwoners van Zwolle te ondersteunen om duurzame eetgewoonten te ontwikkelen en voedselverspilling te verminderen. Het voorkomt dus ook weggooien, en vermindert dus afval. De workshops waren vooral bedoeld voor volwassenen die zich weinig bezighouden met duurzame eten en voedselgewoonten.

De workshops hadden als doel om inwoners van Zwolle bewuster met hun voeding om te laten gaan. Er werd duidelijk gemaakt wat de impact van voedselverspilling is. Het belang van lokaal en seizoensgebonden eten kwam aan de orde. Er was aandacht voor gedragsverandering richting verspillingvrij koken en de deelnemers kregen handvatten aangereikt om gewoontes te veranderen. Tijdens de workshops was er een presentatie die meer inzicht gaf in het fenomeen voedselverspilling. Er was aandacht voor cijfers, oorzaken en gevolgen van al die verspilling. Er werden praktische tips meegegeven hoe je voedsel het beste kunt bewaren, hoe je maaltijden plant, over de portiegrootte en hoe je kliekjes in verschillende gerechten kunt verwerken. Deelnemers kregen de ruimte om eigen ervaringen en tips te delen. Ook werd uitgelegd hoe je voedsel kunt inmaken en fermenteren. De deelnemers maakten gezamenlijk groente pickle en zuurkool klaar. Achteraf ontvingen de deelnemers ook verdere tips.

Om potentiële deelnemers te werven werd de nodige publiciteit gezocht. Er stonden onder andere aankondigingen in de wijkkranten van de Aa-landen en Holtenbroek en in de gemeentepagina van De Swollenaer. Om de workshops verder te promoten, was er contact met

Verspillingsvrij koken Workshops voor duurzamer eten

de Sociale Wijkteams. De Milieuraad promootte de workshops onder andere tijdens het Voorzomerfeest in de Nooterhof en in de column Groenstrook in De Swollenaer. In de Aa-landen bestond de groep uit een gemengde samenstelling van jong en oud, terwijl in Holtenbroek voornamelijk een oudere doelgroep aanwezig was. In beide workshops was er sprake van uiteenlopende niveaus van kennis over duurzame voedselvaardigheden en voedselverspilling. Een deel van de deelnemers deed al veel om voedselverspilling te verminderen en anderen deden nog weinig op dit vlak. De deelnemers waren enthousiast. Er hebben 23 personen aan de workshop meegedaan. Er is een wachtlijst.

De Milieuraad, met Tessa en Jonah, doet voorstellen voor vervolgworshops. Aan de orde zouden kunnen komen gezonde voeding en armoede en duurzame voedselkeuzes. Schooltuinen kunnen ook betrokken worden. De gemeente denkt mee over een vervolg.



Activiteitenkalender

Wilgen knotten met werkgroep VLO, zaterdagen van 9.00-12.30 uur.

Zie milieuraadzwolle.nl

Lezingen, cursussen en andere activiteiten in de Nooterhof. Zie nooterhof.nl

Zelf aan de slag met Verspillingsvrij koken

Afgelopen periode hebben Tessa Boeve en Jonah Koppe vanuit de Milieuraad Zwolle workshops fermenteren en inmaken georganiseerd met het verminderen van voedselverspilling als uitgangspunt. Na dit grote succes delen we nog een recept van hen, om ook thuis te kunnen meedoen.



De herfst en winter brengen volop stevige, lokale groenten, perfect om te fermenteren! Denk aan **witte kool, rode kool, wortel, pastinaak, spruitjes, bietjes en knolraap**.

Fermenteren is een eeuwenoude manier om voedsel te bewaren, smaken te verdiepen en meer diversiteit in je dagelijkse voeding te brengen. Bovendien past het naadloos in een circulaire levensstijl: weinig energieverbruik, geen verspilling, en pure, levende voeding.

Wat heb je nodig?

- Verse seizoensgroenten bijvoorbeeld witte kool, wortel, biet of spruitjes
- Zeezout of grof keukenzout ongeveer 2% van het gewicht van de groenten
- Schone glazen potten met deksel of waterslot, bijvoorbeeld weckpotten
- Een houten lepel of je handen om de groenten aan te drukken
- Optioneel kruiden of specerijen zoals laurier, peperkorrels, knoflook of karwijzaad

Basisrecept: melkzuurfermentatie

- 1 Snijd of rasp de groenten in dunne reep-



jes of stukjes.

- 2 Weeg de groenten en bereken 2% zout, bijvoorbeeld 20 g op 1 kg groente.
- 3 Meng goed en kneed de groenten totdat ze vocht beginnen los te laten.
- 4 Vul de pot stevig: druk de groenten aan zodat ze helemaal onder het vocht staan.
- 5 Zorg dat er geen lucht bij kan. Dek eventueel af met een koolblad of een schoon gewichtje.
- 6 Laat fermenteren op kamertemperatuur 18-22°C gedurende 5-10 dagen.

Proef tussendoor: hoe langer, hoe zuurder.

Bewaar daarna in de koelkast. De smaak blijft zich langzaam ontwikkelen.

Natuur en Duurzaamheidseducatie (NDE) in Zwolle

Rapport bepleit veranderingen

Tekst: Loes la Faille

(Natuur-en Duurzaamheidseducatie) in Zwolle. Om een duidelijk beeld te krijgen van de huidige stand van zaken en hoe die transitie vormgegeven kan worden heeft de gemeente een rapport op laten stellen door adviesbureau SME.

In dit rapport worden de nodige analyses gedaan en adviezen voor de toekomst gegeven. De huidige werkwijze met een NDE-makelaar wordt een goede en effectieve werkwijze voor de toekomst gevonden. De regie kan voorlopig het beste bij de gemeente blijven, aldus het rapport. In de toekomst zou deze mogelijk overgenomen kunnen worden door de Nooterhof. De samenwerking met andere maatschappelijke partners zoals ROVA, waterschap en Stadkamer kan versterkt worden. Op het gebied van energie, klimaat en kunst en cultuur is wordt al veel georganiseerd. Hier liggen kansen voor NDE om bij aan te haken.

Aandachtspunten Milieuraad

Op 19 september geeft de Milieuraad

Zwolle in een brief aan de gemeente een aantal aandachtspunten weer.

Zo wordt er geen aandacht besteed aan de rol van de IVN in het rapport. Dit is jammer omdat deze organisatie veel kennis en ervaring op NDE-gebied heeft.

Er zijn al eigen Milieuraad-initiatieven die passen in het toekomstscenario, zoals het beleeftheater, wijkgerichte activiteiten en evenementen, zoals het Voorzomerfeest. Er zou op korte termijn al gezocht kunnen worden naar nieuwe doelgroepen en inhoudelijke verdieping van deze activiteiten. Er wordt voorgesteld een duidelijk tijdspad vast te stellen voor de realisering van het nieuwe beleid. Een sterke centrale rol en voldoende personele capaciteit voor de Nooterhof zijn hierbij onmisbaar.

Aan scholen kan gevraagd worden waar zij ondersteuning kunnen gebruiken. Op grond daarvan kan mogelijk een modulair programma worden ontwikkeld om het onderwijsaanbod te versterken.

Gemeenteraad: extra geld

De gemeenteraad heeft inmiddels de nieu-

we koers voor NDE vastgesteld. Voor een groot deel in lijn met het adviesrapport van SME. De functie van programmeur vervalt, deze werd de afgelopen 2 jaar vervuld door Sonja van der Sar. Een amendement 'Zwolsenatuur- en duurzaamheidseducatie groeit door' haalde een ruime meerderheid in de gemeenteraad. In dit amendement wordt een door het college van B&W geschrapt subsidie voor het NDE-programma voorlopig toch verleend. Voor 2026 en 2027 wordt hiervoor nu alsnog weer een extra incidentele subsidie toegekend van € 76.000.

Als motivatie wordt aangegeven dat natuur-en duurzaamheidseducatie van grote waarde is voor de ontwikkeling van jonge Zwollenaren. Ook is het belangrijk dat tijdens de ontwikkeling naar een robuust netwerk van Zwolse NDE-partners - zoals in het rapport van SME wordt voorgesteld - voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. En dat de gemeente en NDE-partners, zoals de Nooterhof, de tijd en de middelen geeft om naar een definitieve vorm toe te werken.

Terugblik: Dikke Vrienden

5 vrolijke en leerzame weken voor 1000 kids



Het beleeftheater-project Dikke Vrienden van de Milieuraad in de Nooterhof eindigde half oktober 2025 na 5 vrolijke en leerzame weken. Een meedoe-minimusal over bomen, met liedjes, verhalen, beeld en geluid. Van 16 september tot 18 oktober waren er 37 voorstellingen, voor bijna 1000 leerlingen van groep 4, 5 en 6 van Zwolse basisscholen. Natuurlijk was er vooral veel te doen voor de kinderen (en meehelpende ouders)! Ze hielpen boomwachter Durk (Jan van der Heide), Dini en opa, en maakten zelf een lekkere traktatie voor de feestelijke afsluiting: een heerlijke zelfgemaakte appelflap boordevol 'bomendingen'. Een door de kinderen zelf gevuld bomenboek ging mee naar school. En ook een jaarringen leeftijden boomschijf en van alles over groene schoolpleinen. Het project is ondersteund door de gemeente en Hervormd Weeshuis. Het slot van 5 weken leerzaam feest was op 17 oktober. 'Boomwachter Durk' en de vaste vrijwilligsters Esther en Astrid werden bedankt door onze voorzitter Patty Wolthof.

Een uitvoerige terugblik zie je op milieuraadzwolle.nl



Bomen zijn Dikke Vrienden

Tekst: Loes la Faille

Dikke Vrienden is de titel van een meedoe-minimusal over bomen, met liedjes, verhalen, beeld en geluid, georganiseerd door de Milieuraad Zwolle. Van 16 september tot 18 oktober waren er in de Nooterhof 37 voorstellingen. Zo'n duizend kinderen woonden de voorstellingen bij en deden actief mee. Het project heeft als doel kinderen enthousiast te maken over bomen. Ze leerden op een bewuste manier kijken naar bomen. Zo zijn bomen belangrijk voor voedsel, schone lucht en klimaat. Een door de kinderen gevuld bomenboek ging mee terug naar school.

Het belang van natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE) kan niet voldoende onderstreept worden. Het is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en voor de bescherming van de aarde. Contact met de natuur is goed voor de gezondheid. Het immuunsysteem wordt versterkt doordat

kinderen lekker vies worden. Hun cognitieve vaardigheden worden gestimuleerd. Ze leren creatief denken, hun concentratievermogen en geheugen worden sterker, het buitenspelen bevordert de onderlinge samenwerking. En in het verlengde van NDE ligt bijna automatisch duurzaam gedrag. Voor iets wat je niet kent kun je geen zorg dragen. Onbekend maakt onbemind.

Dikke Vrienden gaat over het belang van bomen. Op zoek naar achtergrondinformatie voor deze column kreeg ik een uitspraak onder ogen van Joost Verhagen senioradviseur bomen, natuur en ecologie, alias de Bominee. Hij zegt "Plant géén bomen meer! Ja, dat meen ik: geen bomen meer planten! Stop met dat 'number game' gedoe, waarin wordt gepocht met het planten van 1.000, 10.000 of zelfs 100.000 bomen." Hij pleit ervoor om niet voor stuks te gaan maar voor kuubs en om niet voor aantallen te gaan, maar voor levensjaren. Volgens zijn

zeggen is een stadsboom pas na 35 jaar CO₂-neutraal en ecologisch interessant. Elke extra jaarring is goed voor onze gezondheid en biodiversiteit.

Oude bomen zien we niet zo gauw als monument als een oud gebouw. Dat is een gemiste kans. Het nut van oude bomen is namelijk veel groter dan van jonge bomen. Een oude boom heeft een eigen biotoop (leefomgeving) weten te vormen en is daarmee een belangrijke bron van biodiversiteit. Hoe ouder de boom, des te groter is de functionaliteit. Zo is van een gezond groeiende 45-jarige eik het bladoppervlak vijftien jaar later, op 60-jarige leeftijd, bijna verdubbeld.

In Zwolle staan 5.401 bijzondere bomen, waarvan 2.419 monumentale bomen - ouder dan tachtig jaar - en 2.982 waardevolle bomen - tussen de vijftig en tachtig jaar. Hopelijk worden dat er in de toekomst meer.

De Milieuraad wenst je een gezond, groen 2026

Geen fossiele reclames meer in Zwolle

Tekst: Loes la Faille

Vanaf 1 januari 2026 zijn fossiele reclames in de openbare ruimte in de gemeente Zwolle verboden. Er mag op straat geen reclame meer gemaakt worden voor bijvoorbeeld vliegvakanties, cruises en auto's met een verbrandingsmotor. Na een jarenlange discussie in de gemeenteraad is uiteindelijk ingestemd met dit verbod.

Een voorstel voor een reclameverbod wordt al in het voorjaar van 2023 ingediend. Op dat moment kan Zwolle nog de eerste gemeente in Nederland worden die zo'n verbod in de Algemene Plaatselijke

Verordening opneemt. Na het inwinnen van juridisch advies heeft het college het voorstel in eerste instantie ontraden. Inmiddels is Zwolle de zesde gemeente in Nederland met zo'n verbod.

Sinds 2023 is het idee dat een verbod op fossiele reclame niet haalbaar is gekanteld. Er zijn gesprekken gevoerd met juristen, belanghebbenden en experts. Ervaringen uit andere gemeenten zijn gedeeld. In de loop van de tijd blijkt dit soort verboden wel haalbaar, juridisch mogelijk en verdedigbaar. Mits ze goed onderbouwd worden. Ook de Milieuraad Zwolle vraagt in september 2024 in een brief het verbod toch door te zetten. Dit gezien

de ontwikkelingen op dit gebied in andere gemeenten. Nadat Den Haag een rechtszaak over dit onderwerp gewonnen heeft, is de gemeente alsnog akkoord gegaan.

Het verbod is nodig om de gezondheid van de inwoners te beschermen en klimaatverandering tegen te gaan. Het effect van een verbod op reclame mag misschien klein lijken, toch kan het bijdragen aan gezondere keuzes.

Vanaf 1 januari tot 1 juni komt er een overgangsfase. Vanaf 1 juni volgen er controles en mogelijke boetes. Zwolle wil exploitanten en bedrijven tijd geven om zich aan te passen aan de nieuwe regels. De gemeente trekt jaarlijks 60.000 euro uit voor handhaving van dit verbod.

Duurzaam genieten deze feestdagen

Tekst: Alissa van der Lei

De feestdagen zijn een tijd van gezelligheid en lekker eten, maar helaas ook een periode waarin veel voedsel wordt verspild. Gelukkig kun je met kleine moeite een groot verschil maken en tegelijk genieten van een heerlijke kerstmaaltijd. Kies lokaal en seizoensgebonden.

Boerenkool, spruitjes, rode kool, pompoen en wortelen zijn in de winter volop

verkrijgbaar en komen vaak ook nog van dichtbij! Door lokaal te kopen steun je boeren in de buurt én verminder je de CO₂-uitstoot van transport.

Ga plantaardig waar mogelijk

Overweeg een vegetarisch of deels plantaardig menu. Noten, wintergroenten en granen zijn ingrediënten voor smaakvolle gerechten. Een plantaardige kerstschotel of een kleinere portie vlees is niet alleen milieuvriendelijk, maar kan ook erg lekker zijn.

Creatief met restjes

Maak van overgebleven groenten, brood of vlees nieuwe gerechten. Denk aan stampot, soep, quiches of ovenschotels. Zo gaat er geen eten verloren en bespaar je geld.

Vermijd verpakkingsafval

Koop losse producten waar mogelijk en neem eigen tassen of bakjes mee. Kies voor glazen potten en herbruikbare verpakkingen bij delicatessen en kleine boodschappen.

Met deze eenvoudige tips wordt kerst niet alleen smakelijk, maar ook duurzaam. Zo vieren we samen feest zonder de planeet te vergeten.

Duurzame challenges tegen verspilling

Tekst: Carin van de Ploeg

Voor deze challenges ga je met 2 of meerdere mensen binnen je huishouden een wedstrijd aan: hoeveel verbruik jij van een product? Bijvoorbeeld: kijken wie er het meest bewust met wc-papier omgaat. Spreek met degene met wie je deze chal-

lenge doet af wanneer je begint en neem allemaal een nieuwe volle wc-rol, waarin je een kaartje met je naam steekt. Vervolgens gebruik je het wc-papier zoals je gewend bent. Je kunt met elkaar afspreken om deze challenge voor een bepaalde tijd - een weekend of een week - te doen, en dan vergelijken hoeveel er nog op je rol zit of te

kijken wie er het langst met een rol doet. Belangrijk is dat je niet smokkelt en van de rol op de wc neemt.

Deze bewustwordings-challenge kun je ook doen met een tube tandpasta of een fles shampoo. Er zijn nog veel meer mogelijkheden. Het is geen wedstrijd om zo min mogelijk te gebruiken, maar bedoeld om je bewust te worden van hoe veel je gebruikt en hoe vaak je een product gebruikt.

Natuurwaarneming

Tekst en foto: Peter van Dam

Tijdens het jubileum van IVN Zwolle maakte ik een stadswandeling onder leiding van De Geologische Vereniging Zwolle. We gingen onder andere op zoek naar fossielen, die te zien zijn in kalkstenen stoepen en muren.

Met verbazing bekeken we een koraal van flinke afmetingen in de trap richting museum De Fundatie. Duizenden voeten

moeten al over dit fossiel zijn geschoven, op weg naar oude en hedendaagse kunst. Het koraal is een kunstwerk op zich.



Groene keuzes voor aanvulling Zwolse omgevingsvisie



Milieuraad (MR) en NatuurplatformZwolle (NPZ) hebben 8 december een gezamenlijke zienswijze op de aanvulling op de omgevingsvisie van de gemeente ingediend. Er is in de omgevingsvisie terecht veel aandacht voor natuur en milieu. Maar deze moet concreter en meetbaarder worden. Want de visie van de gemeente houdt in hoofdlijn verdere verstedelijking in. Ongeremde groei en verdichting van de stad heeft onvermijdelijk negatieve effecten voor natuur, landschap en leefmilieu.

Meer ambitie

MR en NPZ onderschrijven de omgevingseffectrapportage: het voorgenomen beleid leidt naar verwachting tot negatieve effecten op beschermde natuurgebieden. Ze vragen de gemeente deze effecten maximaal

te voorkomen en eventueel resterende effecten te compenseren.

Bovendien vragen MR en NPZ nadrukkelijk ook verbeteringen en meer ambitie van de gemeente binnen de bestaande mogelijkheden van haar bevoegdheden. De kern van het recent vastgestelde groen- en recreatiebeleidsplan moet daarom volledig onderschreven worden in de omgevingsvisie, gebiedsvisies en het omgevingsplan. Ook moeten er duidelijke normen worden vastgelegd voor: kwaliteit van het groen - klimaatadaptatie - waterkwaliteit - gescheiden watersystemen voor, grijs en drinkwater - luchtkwaliteit - circulariteit: circulair bouwen, biobased bouwen - lichtvervuiling.

Toekomstgarantie

Daarvoor zijn in de nu voorliggende omgevingsvisie veel verduidelijkingen en scherpere keuzes nodig. De houding van de gemeente ten opzichte van een advies van de Commissie Milieueffectrapportage - 'Dit advies is niet bindend ...' is teleurstellend. Zonder expliciete verankering van het groen- en recreatiebeleid in de definitieve omgevingsvisie bestaat het risico dat de groenambitie van de gemeente verzwakt en dat continuïteit van beleid verloren gaat. Zonder uitdrukkelijke inzet van de gemeente verdwijnt de aantrekkelijkheid van een groene en leefbare stad.

Gemeenteraad positief

Eind juni stuurden MR en NPZ de gemeenteraad een advies over het ruimtelijk toekomstperspectief. Gelukkig heeft de gemeenteraad in juli met moties burgemeester en wethouders aangespoord om natuurontwikkeling een volwaardige plek in de planvorming te geven en om in de aanstaande gebiedsontwikkelingen alles in het werk te stellen de

kwaliteit van de natuur en het leefgebied van dieren niet te laten verslechteren, maar juist te verbeteren en dit concreet te benoemen in de omgevingsvisie.

Regie op grond en participatie

Voor burgemeester & wethouders blijft het dit najaar nog simpel: 'Zwolle groeit en verandert. Steeds meer mensen willen hier wonen, werken en ontspannen. Om die groei in goede banen te leiden, werken we samen met inwoners, ondernemers en organisaties aan de Aanvulling Omgevingsvisie: ons toekomstplan voor de stad en haar omgeving.' Daarvoor gaat de gemeente eerst samen met inwoners en partners de gebiedsvisies uitwerken en pas later de Aanvulling Omgevingsvisie vaststellen. Zo houdt de gemeente via het voorkeursrecht de regie over de grond en ontstaat er meer tijd om plannen zorgvuldig en met participatie vorm te geven.

Reacties en gebiedsprocessen

Tot en met 8 december konden inwoners reageren op het Ontwerp Omgevingsvisie door het indienen van hun zienswijze. Alle zienswijzen worden beantwoord en vervolgens vastgesteld door de gemeenteraad. Een deel van die reacties kan meteen worden meegenomen in de gebiedsprocessen, andere reacties horen bij de Aanvulling Omgevingsvisie en worden later meegenomen.

In de gebiedsprocessen staan waarden van de omgeving, zoals landschap, natuur, recreatie, bereikbaarheid, voorzieningen en cultuurhistorie centraal. Het gesprek daarover met de omgeving vindt plaats in bijeenkomsten, gebiedsgesprekken en ook digitaal.

Via [zwolle.nl/omgevingsvisie](https://www.zwolle.nl/omgevingsvisie) wordt ieder op de hoogte gehouden en kan men ideeën en reacties delen.

Zwerfvuilgroep Milieuraad

De Zwerfvuilgroep van de Milieuraad heeft zaterdagmorgen 11 oktober een actie gehouden in de Diezerpoort. In dit keer klein gezelschap, maar met toch een enorme opbrengst. Melden van problemen blijft belangrijk en samen rapen is veel leuker dan alleen!

Informatie info@milieuraadzwolle.nl



We gooiden vorig jaar iets meer afval weg

Inwoners van Zwolle hebben afgelopen jaar ruim 50.000.000 kg afval weggegooid, blijkt uit CBS-cijfers. Dit meldde de Stentor. Per persoon is dat 382 kg, tegen 380 kg in 2023. Die stijging is in lijn met de trend: ook in Nederland als geheel hebben mensen meer afval weggegooid.

Na drie jaar daling op rij is de persoonlijke afvalberg van de gemiddelde Nederlander vorig jaar dus weer iets groter geworden: we gooiden per inwoner 456 kg aan huisvuil weg. Daarvan is 179 kg restafval, een kilogram meer dan in 2023.

Op straat

In Zwolle eindigde vorig jaar 137 kg afval per persoon als restafval, in vergelijkbare gemeenten was dat 181 kg. Er belandt belandt meer afval op straat. Het aantal bijplaatsingen, afval dat bij ondergrondse containers wordt gezet, neemt toe. Volgens cijfers van ROVA en gemeente dit jaar naar verwachting 17.500. Zwolle voerde in 2023 een tarief op restafval

in. Sindsdien betalen inwoners voor elke keer dat ze restafval aanbieden. In 2022 waren er 10.700 bijplaatsingen, in 2023 waren het er 13.859 en in 2024 al 16.190. Burgemeester en wethouders willen extra controleren, registreren en handhaven. In de eerste helft van 2025 zijn 8.709 bijplaatsingen geteld. Bij meer dan de helft daarvan ging het om grof huishoudelijk afval, bij ruim een derde betrof het restafval. Diezerpoort spant de kroon, gevolgd door Holtenbroek. Van de top 20 bijplaatsingen liggen er acht in de binnenstad.

Vervuild GFT

Zwolle verwacht dat de hoeveelheid aangeboden restafval dit jaar uitkomt op 97 kg per inwoner, net als in 2023. In 2022 lag dat nog op 164 kg. Doel van de invoering van het tarief op restafval was de hoeveelheid restafval per inwoner terug te dringen tot minder dan 100 kg. Restafval wordt verbrand en dat kost veel geld. Voorheen werd het Zwolse restafval

in Duitsland verbrand, voortaan gebeurt dat in Nederland. De hoeveelheid gft-afval steeg sterk na de invoering van het nieuwe afvalstelsel. Van 78 kg per inwoner in 2022 naar 101 kg in 2023.

Inwoners van Zwolle mogen volgend jaar per huishouden 200 kg gratis grof huishoudelijk en tuinafval naar ROVA brengen. Dat is dit jaar 350 kg en was in 2023 nog 500 kg.

Help mee!

De gemeente blijft optimistisch: Zwolle zet een volgende stap richting een stad zonder afval in 2050. Met de campagne 'Zwolle heeft gft scheiden in de vingers' wil de gemeente inwoners helpen hun groente-, fruit- en tuinafval (gft) beter te scheiden.

Als inwoners gft beter scheiden, houden we minder restafval over dat moet worden verbrand. Dat scheelt in CO₂ en kosten. Doel blijft grondstoffen hergebruiken en minder restafval verbranden. Door gft goed te scheiden, blijft het waardevol en kan het worden verwerkt tot biogas en compost.

Informatie [zwolle.nl/gft](https://www.zwolle.nl/gft) of ROVA-app

Nieuwe tunnels voor spoorzone

De komende jaren verandert de spoorzone in een stadsdeel met circa 3.500 nieuwe woningen, werkplekken en voorzieningen. Om dit mogelijk te maken, stelde de gemeenteraad in juli het Mobiliteitsbeleid Spoorzone vast, met daarin een nieuwe Koggetunnel en Hanzetunnel onder het spoor.

In het verlengde van het Koggepark ligt de

Koggetunnel. Nu alleen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. Straks gaat doorgaand autoverkeer via de Koggetunnel naar mobiliteitshubs aan de rand van de Spoorzone. Vanaf deze hubs kunnen bewoners en bezoekers te voet verder reizen of overstappen op de fiets of deelmobiliteit. Hierdoor wordt het hart van de Spoorzone autoluw. Voetgangers en fietsers krijgen met de

Hanzetunnel een nieuwe route. Het fietspad vormt straks de hoofd fietsroute die Hattem, hogeschool Windesheim en de Spoorzone verbindt met het centrum en Stadshagen. De tunnels zijn ontworpen met aandacht voor sociale veiligheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en ruimte voor groen. Als de gemeenteraad instemt met de uitwerking en het geld voor de tunnels kunnen ze omstreeks 2030 in gebruik worden genomen.

Informatie [zwolle.nl/kogge-en-hanzetunnel](https://www.zwolle.nl/kogge-en-hanzetunnel)

Deelscooters verdwenen

Nadat Felyx in september de deelfietsen al had weggehaald, verdwenen begin november ook de 200 deelscooters. Zwolle had sinds 2021 elektrische deelscooters. In De Stentor reageerde Felyx in oktober: 'Het is niet goed van de grond gekomen en het levert te weinig rendement op.'

Twee jaar geleden was Felyx het enige bedrijf dat reageerde op een inschrijving van de gemeente. De vergunning zou eind dit jaar aflopen. De gemeente was van plan daarna twee vergunningen te verstrekken: één voor 150 tot 350 deelscooters en één voor dezelfde aantallen elektrische deelfietsen. Die vergun-

ning zou voor 4,5 jaar gaan gelden. Volgens De Stentor konden bedrijven tot 13 oktober reageren. De gemeente stelde in de krant: 'Ons doel is begin 2026 weer een aantrekkelijk, betrouwbaar en toekomstbestendig aanbod van deelmobiliteit beschikbaar te hebben voor inwoners en bezoekers. Deelvervoer blijft een belangrijk onderdeel van ons mobiliteitsbeleid: het is duurzaam, ruimtebesparend en past bij de groei van onze stad.'

Nieuwsoverzicht

Meer groen op bedrijventerrein Voorst
Op bedrijventerrein Voorst komt een

natuurlijk lunch- en wandelpad langs de Russenweg, compleet met picknickplek en bewegwijzering, ontworpen door studenten van het Deltion College. Het idee komt van Scania, Leeuwbouw en

Van Wijhe en wordt komend voorjaar gerealiseerd. Door vergroening willen ondernemers beter bestand zijn tegen hitte en wateroverlast en de werkomgeving aantrekkelijker maken.

Extra inzet voor duurzaamheid bij gemeentebegroting

De gemeenteraad heeft op 14 november enkele duurzame moties aangenomen bij de behandeling van de gemeente begroting 2026.

- Gratis zonnepanelen voor Zwollenaren die het niet kunnen betalen. Dit gaat om tweedehandspanelen.
- Vooruitdenken op netcongestie. Plannen maken hoe overbelasting van het elektriciteitsnet op duurzame wijze, met balanswijken en netbudgetten, wordt voorkomen.
- Subsidie schoon Zwolle. Onderzoek of extra geld voor zwerfvuilinitiatieven nodig is.

Het college van B&W gaat nu aan de slag en komt met voorstellen hoe deze moties uit te voeren.

Schellerhoeve ontvangt keurmerk

Op Dierendag kreeg de boerderij het felbegeerde keurmerk van de Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland uitgereikt. Een kwaliteitsstempel dat staat voor verantwoord dierenwelzijn én maatschappelijke waarde. De Schellerhoeve is de eerste wijkboerderij in Zwolle die dit kwaliteitsbewijs mag voeren.

Stap in de groene richting

De groene voetstappen die in Zwolle zijn verschenen, markeren de aftrap van de campagne 'Een stap in de groene richting'. Met deze stadsbrede campagne informeert de gemeente Zwolle inwoners om stap voor stap op weg te gaan naar een toekomst zonder aardgas. Blikvanger van de campagne is het icoon van de groene voetstap. Deze staat symbool voor de bijdrage die iedereen kan leveren.

Klimaatalarm door Extinction Rebellion

Iedere eerste maandag van de maand houdt Extinction Rebellion, afdeling Zwolle haar klimaatalarm. Zodra het luchtaalarm afgaat, dat dient om te testen of ons waarschuwingssysteem nog werkt, gaan de demonstranten voor dood liggen. ER voert actie om de overheid en vervuilende bedrijven te dwingen hun verantwoordelijkheid te nemen.

Impact Trail groeit

Op de Dag van de Duurzaamheid maakt Impact Trail bekend dat er in 2025 12 nieuwe ondernemers zijn aangesloten bij de duurzame winkelroute in Zwolle. Daarmee groeit het platform naar een nog breder aanbod van circulaire en verantwoorde producten, van food en interieur tot kleding, cadeaus en kunst.

Statiegeld voor IntermeZZo

IntermeZZo IPSO centrum voor leven met

en kanker is verzamelpunt voor statiegeld van plastic flessen en blikjes. Er staat een speciale bak bij de hoofdingang van het pand aan de Dr. Van Thienenweg 1a in Zwolle. De opbrengst van al het statiegeld gaat naar activiteiten voor mensen die leven met en na kanker.

Hergebruik oude fietsbanden

Bij dagbestedingslocatie de Golfslag van Frion krijgen oude fietsbinnenbanden een nieuw leven. Elke Zwollenaar kan meedoen met het project door oude binnenbanden in te leveren op de inzamellocaties. Het is belangrijk dat alléén fietsbinnenbanden worden ingeleverd, geen buitenbanden of ander rubber. Inleveren kan bij de volgende locaties:

Kringloop Zwolle, vestiging Zwolle Zuid, Nieuwe Deventerweg 6

GRIP-wagen ROVA

Milieubrengrstation ROVA

Roestug University, Hogeschool Windesheim, Campus 1

Roestug Re-Cycle Centre, Makersfabriek, Ceintuurbaan 15

Vitens en ReGeNL gaan samenwerken

Drinkwaterbedrijf Vitens en het landelijk landbouwconsortium ReGeNL gaan samenwerken. Samen willen zij bijdragen aan een toekomstbestendig watersysteem én een vitale landbouwsector. De samenwerking stimuleert landbouwpraktijken die zorgen voor een gezonde bodem, voldoende water en schoon grondwater.

NMO: 'Plan windmolens moet zorgvuldiger'

De provincie heeft een plan gemaakt voor windmolen-locaties. Samen met Landschap Overijssel, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer heeft Natuur en Milieu Overijssel (NMO) hier bezwaar tegen gemaakt. Er zijn zorgen over hoe deze locaties gekozen worden. Volgens het huidige plan kunnen windmolens dicht bij belangrijke natuurgebieden komen, zoals Natura 2000-gebieden en ecologische verbindingzones. NMO vraagt de provincie om het beleid aan te passen. In haar Wegwijzer Energie in het Overijsselse landschap staan duidelijke adviezen: zet geen windmolens vlakbij kwetsbare natuur en migratieroutes, houdt rekening met de kwaliteit van de natuur. Zorg ervoor dat windprojecten helpen om het landschap, de biodiversiteit en het waterbeheer te verbeteren. Rond Zwolle zijn recent windmolens gepland bij de buurtschappen Genne, Holten, Haerst en De Ruiten. Deze liggen ingeklemd tussen de Vecht, de provinciale weg N377 en de snelweg A28.

Straatboer realiseert tuinen

Straatboeren Edith en Eline hebben dit jaar

veel nieuwe versteende voortuinen omgetoverd! De teller staat inmiddels op 181. Cruydt-Hoeck en Stichting Tuinen Mien Ruys ondersteunen het project. Straatboer werkt niet met nieuw groen, maar met 'tweedeplants': planten die een tweede leven krijgen in versteende voortuinen. Bewoners reageren enthousiast: hun straten bloeien letterlijk op.

25e Natuurwerkdag

Zaterdag 31 oktober trokken tientallen Zwollenaren de natuur in voor de 25e editie van de Nationale Natuurwerkdag. Van het knotten van wilgen tot het afzetten van houtwallen, op meerdere plekken rond de stad werd volop gewerkt aan een groener Zwolle. In heel Overijssel kwamen 1.580 vrijwilligers in actie op meer dan vijftig locaties.

Over schoolmoestuinen

Tot en met 8 december konden basisscholen, middelbare scholen en buitenschoolse opvang in Overijssel zich aanmelden voor een gratis moestuinpakket. Op de site van Natuur en Milieu Educatie Overijssel kun je informatie vinden over leskisten, excursies en gastlessen, schooltuinen, groen schoolplein en natuurinclusief onderwijs.

Tweede beverhotel van Nederland

In de uiterwaarden van de IJssel bij Zwolle Zuid is de tweede drijvende hoogwatervluchtplaats van Nederland neergelegd: een soort beverhotel dat moet voorkomen dat bevers tijdens hoogwater massaal de dijken in kruipen en deze beschadigen. De drijvende schuilplaats, compleet met voedsel en geursporen, moet bevers verleiden om er een territorium van te maken vóór dat het water stijgt.

Open circulaire werkplaats

De realisatie van de eerste open circulaire werkplaats van Zwolle gaat van start. De crowdfunding campagne van Roestug heeft haar streefbedrag behaald, waarmee de bouw van de innovatieve werkplaats in de Makersfabriek officieel van start gaat. De nieuwe werkplaats wordt een toegankelijke plek waar iedereen zelf aan de slag kan met circulaire materialen.

Subsidie voor Groen Schoolpleinen

Basisscholen in Overijssel kunnen € 10.000 aanvragen om hun schoolplein om te toveren tot een natuurlijke speel- en leeromgeving vol bloemen, bomen, vlinders en spelende kinderen. Meer weten over project Groene Schoolpleinen?

Ga naar natuurenmilieuoverijssel.nl/project/groene-schoolpleinen-overijssel-2



Kinderklimaatburgemeesters

Tijdens het Groenstof Festival op zijn drie Kinderklimaatburgemeesters én een nieuwe Klimaatburgemeester officieel geïnstalleerd. Met de komst van de jonge klimaatambassadeurs wil de Stichting Klimaatburgemeester Zwolle kinderen nadrukkelijker betrekken bij de duurzame toekomst van de stad.

Zwolle tweede bij NK Tegelwippen

Zwolle deed dit jaar voor de vijfde keer mee aan het NK Tegelwippen. Dankzij de enthousiaste inzet van alle Zwolse tegelwippers heeft onze stad opnieuw een 2de plaats weten te behalen, met het ophalen van 167.503 tegels. Daarmee is Zwolle opnieuw een stukje groener geworden.

Minder bloemen cadeau

De gemeente gaat minder vaak een bos bloemen cadeau doen. Bloemen worden ingeruild voor duurzame alternatieven zoals een Zwolle-tegeltje of de bekende Peperbuskaars. De koerswijziging is niet alleen duurzamer, maar vermoedelijk ook goedkoper.

Ga voor hergebruik

In plaats van de commerciële drukte rondom Black Friday, presenteerde Stichting KLERENZOOI het Green Friday Weekend als duurzaam alternatief. Zaterdag 29 en zondag 30 november konden bezoekers in de Makersfabriek in Zwolle terecht voor een evenement dat draait om hergebruik, ruil, reparatie en upcycling van kleding.

Nieuw Verdeelstation

Met het plaatsen van een nieuw verdeelstation aan de Dortmundstraat - Hanzeland - kan Zwolle voorzien blijven van stroom. Het verdeelstation zorgt ervoor dat er straks meer ruimte is voor zonnepanelen, laadpalen en andere duurzame oplossingen.

Noorderkwartier in beweging

Op 15 oktober gaf de gemeente het startsein voor de ontwikkeling van het Noorderkwartier. Een visie voor Noordereiland, Dieze West, Diezerpoort en Diezerkade. Ruimte voor 750 woningen, kantoren, onderwijs, cultuur, sport, evenementen, horeca, logistiek, parkeren, een singelpark en een waterberging. Wethouder Roelfs tekende alvast een overeenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf. Zo krijgen Diezerveste en het Belastingkantoor een nieuwe bestemming.

Parkeergarage Noordereiland wordt gesloopt voor de bouw van 280 woningen, een parkeerhub voor de buurt en een park aan de singel. In andere delen van het gebied worden woningen gebouwd, meer groen toegevoegd en komen maatschappelijke voorzieningen. De Stentor meldde in november dat de gemeente nog geen vergunning heeft voor de sloop van de parkeergarage voor 700 auto's. 'Tot en met 9 januari - vier dagen na de nu geplande sluiting - kunnen mensen bezwaar maken.'

De gemeente wil na de sloop de vervuilde grond - er stond in het verleden een gasfabriek - saneren en in 2027 starten met woningbouw op het terrein: 'Vertraging van de woningbouw kost veel geld.' De Stentor vervolgt dat bij ondernemers en binnenstad-bezoekers onvrede klinkt over het verdwijnen van de parkeerplekken en de kans dat ze jarenlang tegen een braakliggend terrein moeten aankijken. De gemeente wijst op weekendparkeerplaatsen onder meer bij kantoren rond het centrum met informatie op verwijsborden en sociale media.

Groene Zwartewaterzone 5 gebiedsvisies door bewoners

De Werkgroep Groen Holtenbroek ziet herinrichting van de Zwartewaterzone als een kans om het gebied optimaal te benutten voor mens en dier. Het Zwarte Water, de oevers en de uiterwaarden bieden mogelijkheden voor natuur, natuurrecreatie, en natuur- en duurzaamheidseducatie. Als één van de Groene Vingers in het lint Vecht - Zwarte Water, Natura 2000-gebied, Westerveldse Bos, binnenstad.

- natuur, Natura 2000, richting Westerveldse Bos

Ruimte voor natuur

De werkgroep ziet veel kansen voor de natuur, zoals

- overstromingsvlakken: waterberging en leefgebied voor waterdieren en vegetatie met insecten,

- natuurlijke oevers, poelen, geulen, meertjes en visloos water
- natte graslanden en rietkragen.

Met blader-, takken- en stenenhopen, boomstammen ontstaat meer ruimte voor reptielen, amfibieën, egels en marterachtigen zoals wezel, hermelijn en bunzing. Vogels kunnen profiteren van wanden voor oeverzwaluw en ijsvogel en broedeilanden voor watervogels. Met vrijwilligers en scholen en door adoptie van deelprojecten kan het gebied volgens de werkgroep beheerd worden.

informatie contact@stwh.nl

De werkgroep onderscheidt vijf Zwartewaterzones van de stad naar buiten:

- cultureel industrieel ontmoeten, van de scheepswerf tot de wachthaven
- speel, leer, beleef, rond Wijkboerderij Klooienberg
- natuureducatief, wetenschappelijk, ruig, in uiterwaarden
- waterrecreatie, rond jachthavens



DIY hazelnootpasta

Tekst: Loes la Faille

Hazelnootpasta is makkelijk zelf te maken. Je maalt de hazelnoten totdat de olie vrijkomt en het een pasta wordt. Voeg cacao toe. Dit is de basis van je pasta. Om de pasta smeuijger te maken kun je bijvoorbeeld zon-



nebloemolie of kokosolie toevoegen. Verder zou je kaneel, gemalen kokos, gemberpoeder of vanille-essence toe kunnen voegen. Au bain-marie gesmolten chocola (van overgebleven chocoladeletter) is ook een optie. Je kunt kiezen voor suiker, suikervervanger of honing als zoetstof. Op internet zijn veel mogelijkheden te vinden.

Duurzamer en gezonder

De hazelnootpasta op de foto is gemaakt van 200 g licht geroosterde en gemalen hazelnoten, een flinke eetlepel cacaopoeder. Hieraan is een zakje vanillesuiker, zonnebloemolie en een scheut honing toegevoegd. Je hebt wel een keukenmachine nodig om de noten heel fijn en tot pasta te malen.

In zelfgemaakte pasta zit minder suiker. Je kunt zelf bepalen hoe zoet je hem wilt maken en waarmee. Er zit geen palmolie in. Je weet precies wat er wel in zit. Dus geen conserveringsmiddelen of andere onge-



wenste toevoegingen.

Je eigen gemaakte pasta kan wat grover van structuur zijn en is minder lang houdbaar.

En last but not least: het is leuk om je eigen hazelnootpasta te maken.

Bomen bedreigd bij dijkversterking

In december 2024 stuurde het Natuurplatform Zwolle (NPZ) een zienswijze op plannen voor dijkversterking tussen Olst en Zwolle naar IJsselwerken, het samenwerkingsproject van waterschap en Boskalis. De zienswijze is in oktober 2025 beantwoord. De plannen zijn nauwelijks aangepast.

is tragisch omdat het niet zozeer nodig is voor de veiligheid van de dijk, maar om ruimte te maken voor de werkzaamheden.' Het NPZ vond dat IJsselwerken zich diende in te spannen om de meest karakteristieke oude bomen te sparen. Veel kapvergunningen raken binnendijkse bomen, omdat voor Natura 2000-wetgeving de werkzaamheden zich binnendijs concentreren. Bovendien raakt het werk een andere Natura 2000-doelsoort: krabbenscheer.

Reactie en aanpassing

Dit najaar volgde een reactie: Er is geprobeerd om de bomen met een wettelijke status zo veel mogelijk te sparen. Alternatieven zijn in kaart gebracht. Voor diverse locaties is het dijkversterkingsontwerp daarop aangepast. Voorbeelden hiervan zijn het dijkversterkingsontwerp bij onder andere het Oldenelerpark en het Engelse Werk. Bij een aantal locaties is behoud niet mogelijk. Een aangepast dijkversterkingsontwerp zou in deze gevallen onvoldoende waterveiligheid opleveren. Monumentale bomen die niet behouden kunnen worden, vallen veelal in definitief ruimtebeslag of staan op te korte afstand van de dijk. Dit is het geval

bij het Engelse Werk, het Katerveer, enkele bomen bij buurtschap Oldeneel en in het Oldenelerpark. Voor deze bomen is een kapvergunning aangevraagd. Op de locaties die het Natuurplatform noemt, komt wellicht het habitattype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden voor. Deze locaties zijn niet opgenomen in het Habitatrichtlijngebied Rijntakken. Daarom geldt het beschermingsregime voor de Natura 2000-activiteit in de Omgevingswet niet voor deze locaties.

Behouden en overleggen

Schietwilg De Ziener bij Windesheim is recent aan het Landelijk Register Monu-

mentale Bomen toegevoegd. De tijdelijke buitendijkse opslagplaats voor grond en klei is aangepast, zodat de schietwilg behouden kan blijven.

IJsselwerken zal alles in het werk stellen om knotlindes en een es bij het Engelse Werk te behouden vanwege de cultuurhistorische waarde, maar vraagt desondanks toch een kapvergunning aan gezien de nabijheid tot het werk.

Tot slot geldt dat er, ondanks alle maatregelen rekening is gehouden met kwaliteitsverlies van bestaande natuurwaarden, waaronder rode-lijstsoorten op de dijk. Dit heeft geresulteerd in een aanvullende compensatieopgave. Over specifieke locaties kan het gesprek met het Natuurplatform worden gevoerd.



Schietwilg De Ziener blijft behouden



Bij de Nooterhof komt een tijdelijke parkeergarage en daarna woningbouw

Tijdelijke parkeergarage en woningbouw aan de Goertjesweg een feit

Tekst: Loes la Faille

Omdat er geen parkeergarage onder de nieuwbouw aan de Schuurmanstraat wordt gerealiseerd, moet er een andere parkeeroplossing gezocht worden. Er wordt nu op termijn een parkeerhub onder het parkeerterrein van het Provinciehuis gebouwd. Voor deze parkeerhub moeten ruim veertig oude bomen aan de Luttenbergstraat sneuvelen.

Tijdens de bouw van de parkeerhub is een tijdelijke parkeervoorziening voor medewerkers en bezoekers van het Provinciehuis nodig. In eerste instantie is het de bedoeling dat er een drie verdiepingen hoge parkeergarage in

Park de Wezenlanden gebouwd gaat worden. Deze garage moet weer gesloopt worden als de parkeerhub in gebruik genomen is. Tegen deze plannen is veel verzet, omdat het park onderdeel is van de hoofdgroenstructuur van Zwolle waarin niet gebouwd mag worden. Ook is het plan niet in overeenstemming met het groenbeleid van de gemeente. Zo'n 1900 bezorgde buurtbewoners en andere betrokkenen Zwollenaren hebben een petitie getekend om het gemeentebestuur op andere gedachten te brengen. Dit is gelukt.

Bedreiging voor de Nooterhof

De tijdelijke parkeergarage moet nu aan de Goertjesweg komen. Het Natuurplatform

Zwolle en de Milieuraad Zwolle hebben ook tegen deze plannen bezwaar aangetekend bij de gemeente. Net als Park de Wezenlanden, ligt de Nooterhof in de hoofdgroenstructuur. Door bebouwing wordt deze structuur aangetast met negatieve gevolgen voor de biodiversiteit.

In de Nooterhof leven soorten die elders in de stad verdwenen zijn. Rust en duisternis in het park, ook belangrijk voor de flora en fauna daar, worden door de bouw bedreigd. In 2021 is vastgelegd dat de Nooterhof groen en duurzaam blijft, met natuur- en milieueducatie als kerntaak. De bouw is in strijd met het bestemmingsplan.

Om de parkeergarage te realiseren, moet de gemeente het beoogde terrein huren van projectontwikkelaar Resido Vastgoed, maar die heeft als voorwaarde voor die huur dat er zorgwoningen naast de Nooterhof gebouwd mogen worden. De raad is ondanks protest en kritiek over de gang van zaken met de parkeerdeal akkoord gegaan. Het gaat niet meer alleen om een tijdelijke parkeergarage maar om een plan waarin ook zorgwoningen een rol spelen.

Naast de zorgen die er nu zijn over de aantasting van de ecologische waarde van het park, zijn het Natuurplatform Zwolle en de Milieuraad Zwolle van mening dat de goedkeuring en realisatie van deze plannen een precedent scheppen voor toekomstige ontwikkelingen elders in de stad.

Zwolle Groenstad naar rechter voor behoud bomen Provinciehuis

Zwolle Groenstad heeft beroep ingesteld bij Rechtbank Overijssel tegen een besluit op bezwaar van burgemeester en wethouders (B&W) inzake een verleende omgevingsvergunning voor het kappen van 38 bomen bij het Provinciehuis. Het Natuurplatform Zwolle heeft met een brief dit beroep ondersteund.

De gemeente wil een mobiliteitshub bouwen onder de Luttenbergstraat en de parkeerplaats waarop gezonde platanen staan. Van de 49 bomen moeten er volgens de gemeente 38 worden gekapt en 11 bomen kunnen mogelijk worden verplant.

Onzorgvuldig besluit

Zwolle Groenstad gaat niet zomaar in beroep. Sinds 1982 is de stichting een gesprekspartner van de gemeente. Groenstad draagt zo al tientallen jaren ideeën en alternatieven aan, bijvoorbeeld om te voorkomen dat bij

bouwplannen waardevol groen verdwijnt. Zwolle Groenstad stelt dat de gemeente het kapbesluit niet voldoende zorgvuldig heeft voorbereid. Zo is onvoldoende gemotiveerd waarom deze waardevolle beschermde bomen moeten wijken voor een mobiliteitshub op deze plek. Het gaat vooral om platanen die rond 1972 bij de opening van het Provinciehuis zijn geplant. De bomen zijn deel van de hoofdgroenstructuur, zodat enkel bij zwaarwegende redenen een kapvergunning wordt afgegeven. De bomenverordening van Zwolle beschermt ook bijzondere bomen.

Natuur en gezondheid

Zwolle Groenstad merkt op dat de bomen deel zijn van beeldbepalende beplanting langs het Koelwaterkanaal en het Almelose Kanaal en dat ze een belangrijke groene long met natuurwaarde voor de stad vormen.

Uit een natuurtoets die B&W in 2024 lieten uitvoeren volgt dat de bomen langs de Luttenbergstraat en Koelwaterkanaal mogelijk als een belangrijke vliegroute en als foerageergebied voor vleermuizen gebruikt worden. Verder zijn er geschikte voortplantings- en rustplaatsen van de egel in de beplanting onder de bomen langs de Luttenbergstraat en is het mogelijk een belangrijk foerageergebied. De bomen zijn verder van belang voor ekster, roodborst, merel, tijaft, vink, houtduif, Turkse tortel en merel.

Ondoordacht en tegenstrijdig

In de natuurtoets staat dat de toekomstige ondergrondse parkeergarage wordt afgedekt met grond waarop een park wordt aangelegd. B&W menen - zonder hier onderzoek naar te hebben verricht - dat het toekomstige park het nadeel van de kap van de bomen voldoende zal kunnen opheffen. Zwolle Groenstad wijst er nadrukkelijk op dat de grote boomkroonvolumes van volwassen platanen van een halve eeuw oud niet zomaar in een overzienbare termijn kunnen worden gecompenseerd.

Singel van Zwolle

In november presenteerde de gemeente een visie op de toekomst van 'de Singel', voor Zwollenaren beter bekend als de gracht. Het gebied verandert de komende jaren in een parkachtige omgeving met een doorlopend wandelpad aan beide kanten van het water. Het gebied blijft bereikbaar voor bestemmingsverkeer, maar wandelen, fietsen, verblijven en meer groen komen centraal te staan.

Er komen bruggen tussen Dieze West en de binnenstad en van het Rodetorenplein naar het Kraanbolwerk. Het Kerkbrugje wordt vervangen. De nieuwe inrichting van het grachtengebied gebeurt in delen. De Kop van Assendorp is bijna klaar, de Diezerkade volgt in 2026, de Burgemeester van Roijensingel in 2027.

De noordkant van Groot Wezenland en de driehoek-kruising bij Groot Wezenland en de Schuurmanstraat volgen afhankelijk van de bouw van de mobiliteitshub Weezenlanden-Noord mogelijk in delen vanaf 2028.

De planning van andere projecten, zoals de wandelpaden langs de grachten, hangt van af van beschikbaarheid van geld, capaciteit, samenhang met omliggende projecten en bereikbaarheid van de stad.

Door de Milieuraad (MR) en het Natuurplatform Zwolle (NPZ) zijn al sinds 2024 veel ideeën ingebracht over groen, biodiversiteit, klimaatadaptatie, duurzaam bouwen en beperken van verkeersdruk. Volgens beide organisaties ontbrak het in de gemeentelijke aanpak aan samenhang tussen groen, mobiliteit en water.

Levend water

De grachten zijn een belangrijke ecologische verbinding tussen het stadscentrum en het buitengebied. Via het Zwarte Water in open verbinding met het IJsselmeer. Vissen kunnen ongehinderd migreren, want de keringen Ramspol en Hofvlietbrug zijn alleen in extreme situaties gesloten. De grachten zijn leefgebied van verschillende vissoorten en foerageergebied van vleermuizen en visetende vogels.



Illustratie: Gemeente Zwolle

Het NPZ pleitte onder meer een geleidelijke overgang van water naar land, zodat te water geraakte dieren niet verdrinken. Met beschutting voor vissen tussen de planten. Ander cement in kademuren geeft kansen voor meer muurflora. Kademuren met nestgangen voor oeverzwaluwen. Van het Almelose kanaal tot het Zwarte Water een stapsteen voor otters. Waterbodems voor de helft van de oppervlakte begroeid met waterplanten.

Eerste reactie Milieuraad en Natuurplatform Zwolle

MR en NPZ zijn positief dat meerdere eerdere opmerkingen geheel of deels zijn verwerkt in de visie. Water en natuur hebben een meer centrale rol gekregen. Wel worden concrete doelen en normen nog gemist. Het is niet duidelijk wanneer een project straks een succes is. De actuele waterkwaliteit wordt niet genoemd en ook niet of en hoe het project bijdraagt aan verbetering van de waterkwaliteit en de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Het scheiden van overstort- en rioolwater en de belasting door instroom uit het achterland blijft buiten beeld. Zwemmen bij 'het Singelstrand' wordt zo een echt avontuur.

Gebrek aan overzicht en samenhang

Biodiversiteit blijft vaag als niet wordt genoemd voor welke soorten de grachten een geschikte biotoop vormen. Specifieke, uitvoerbare maatregelen ontbreken nu. Als die later in deelprojecten volgen is het risico dat dit ten koste gaat van de integraliteit. Bovendien is daardoor geen kostenraming mogelijk, zodat groen en natuur later gemakkelijker als 'te duur' kunnen worden geschrapt. Bij openbare verlichting gaat het in de visie vooral over sociale veiligheid, levendigheid en uitlichten van gebouwen. Beperken van lichtvervuiling voor vleermuizen en nachttactieve dieren komt er niet in voor. Ook zijn er geen grenzen aan recreatie in de ecologische hoofdstructuur.

Verkeersveiligheid en milieu

Verder zijn er zorgen over de verkeersveiligheid en het milieu bij de mobiliteitsplannen tussen de Willemskade en de Pannekoekendijk. De visie biedt ook hoopvolle aanknopingspunten. Als onderbelichte punten alsnog in de visie goed worden benoemd, scoort het singelproject zelfs aardig goed.

Informatie [zwolle.nl/singel](https:// zwolle.nl/singel)

Vuurwerkverbod: wel vuurwerkshow

Vanaf komende jaarwisseling geldt in heel Zwolle een verbod op het afsteken van consumentenvuurwerk. Als alternatief wordt in Park de Wezenlanden gezamenlijk afgeteld naar 2026, waarna een professionele vuur-

werkshow het nieuwe jaar inluidt. Dat er in Zwolle geen consumentenvuurwerk meer mag worden afgestoken is een besluit van de gemeenteraad. De raad kiest voor een veilige jaarwisseling zonder consumentenvuurwerk om de overlast voor mens, dier en milieu te beperken. Een professionele vuurwerkshow past bij een geleidelijke verandering van de jaarwis-

seling, waarbij oog is voor inwoners die de vuurwerktraditie het liefst zouden behouden. Het Natuurplatform vindt dat voordelen voor natuur en milieu van het stedelijk vuurwerkverbod ruimschoots opwegen tegen de nadelen voor de natuur rond de gekozen afsteekplek. Bovendien gaat het om siervuurwerk, niet om knalvuurwerk.

Terugblik Nacht Van de Nacht

Foto's: Maarten de Graad en Joop Meijs

Zaterdag 25 oktober 2025, 19.00-22.00 uur organiseerde de Milieuraad in samenwerking met de Nooterhof, Natuur en Milieu Overijssel en diverse andere groene partners de Nacht van de Nacht in de Nooterhof. Thema: het belang van duisternis voor mens en natuur. Sfeervolle, spannende en leerzame buiten- en binnenactiviteiten voor jong en oud, natuurlijk met zo min mogelijk licht...



Ondanks matig weer waren er ruim 250 bezoekers die actief meededen aan de diverse activiteiten.

Meer foto's milieuraadzwolle.nl



Waarom Nacht van de Nacht?

Tekst: Loes la Faille

In de Nooterhof stond het op zaterdagavond 25 oktober weer bol van de duistere activiteiten. De Milieuraad organiseerde samen met diverse andere groene partners weer de Nacht van de Nacht. Dit evenement werd in het leven geroepen om aandacht te vragen voor het fenomeen lichtvervuiling. Waarom is dat belangrijk?

Voor veel organismen is de cyclus van licht en donker van groot belang voor hun gedrag en hun welzijn. Dit geldt voor veel dieren, maar ook voor mensen. Deze cyclus speelt een rol bij, hofmakerij, migratie en voortplanting. Door het gebruik van energiezuinige ledverlichting is de hoeveelheid artificieel licht flink toegenomen. Die toename heeft gevolgen voor diverse diersoorten. Trekkende vogels en zeeschildpadden kunnen gedesoriënteerd

raken. Door al dat kunstlicht wordt het gedrag van bijvoorbeeld vleermuizen, krekels en motten verstoord.

Insecten, voedselbronnen en bestuivers in veel ecosystemen, hebben mogelijk nog het meest te lijden door meer kunstlicht. Alleen al door straatverlichting sterven miljarden insecten in een enkele zomer. Sommige insecten verbranden door de lampen, anderen bezwijken na er uren achter elkaar rondgecirkeld te hebben.

Bij mensen wordt door teveel licht, ook van telefoon, tablet of tv, minder melatonine, het zogenaamde slaaphormoon, aangemaakt. Dit heeft gevolgen voor onze gezondheid. Onze slaap wordt minder diep met vermoeidheid tot gevolg. Ook worden we gevoeliger voor verschillende ziektes. Planten worden ook niet blij van kunstlicht buiten. Bloemen die in de buurt van straatverlichting groeien, worden minder bezocht door bestuivende insecten. Hier-

door produceren ze minder zaad. Andere planten komen te vroeg in blad door het kunstlicht. Zo is er later in het seizoen minder voedsel voor insecten.

Nederland is één van de meest lichtvervuilde landen van Europa. Dit komt onder andere door het licht in onze vele groeikassen, die we voor de tuinbouw gebruiken. Het komt ook doordat Nederland dicht bevolkt is. Onze tuinverlichting heeft hierdoor een groter effect, omdat we dichter op elkaar wonen dan in andere landen.

Het loont dus de moeite om onze tuinen zo min mogelijk te verlichten. We kunnen hierbij op verschillende dingen letten. Plaats zo min mogelijk verlichting. Laat verlichting niet de hele nacht branden. Gebruik een bewegingsmelder of timer. Dit geldt ook voor kerstverlichting. Gebruik zo zwak mogelijke lampen. Koop tuinverlichting die enkel naar beneden straalt en hang deze zo laag mogelijk op. Gebruik rood, warm wit (< 3000K) of amberkleurig licht. Deze kleuren hebben minder blauwe componenten, die het meest verstorend zijn voor nachtdieren.

Recensie

“Dokters van nature, hoe vogels, apen, vlinders en andere dieren zichzelf genezen”

Tekst: Carin van de Ploeg

Met een mislukte plastictop in Genève en een deelname aan de jaarlijkse Beach Cleanup Tour nog vers in het geheugen, las ik *Dokters van nature*. Geen standaard-leesboek, roman of puur wetenschappelijk werk, maar een lekker lezend boek over de onderzoeken van Prof. Dr. Jaap de Roode en alles wat hij heeft geleerd en meegemaakt met betrekking tot hoe dieren in de natuur zichzelf voorzien van wat Jaap de Roode 'diermedicatie' noemt. Hij doet onderzoek aan infectieziekten en gedrag van monarchvlinders, bijen en mensen.

'De westerse mens is vergeten dat we één zijn met de natuur.' Daarmee is veel kennis verloren gegaan, ook al is onze huidige apothekerkennis gebaseerd op kruidenvrouwtjes, heksen, sjamanisme en kopieergedrag dat veelvuldig bij dieren wordt waargenomen. In het boek leer je waarom beren en 'leef als een beer' belangrijk zijn. Waarom Japanse primatologen (onderzoekers van apen) niet aan een dualistisch wereldbeeld doen.

Er zijn 14 hoofdstukken met prachtige verhalen over Chausiku de chimp (hoofdstuk 2), vogels en peuken (hoofdstuk 5), gif en eiwitten (hoofdstuk 7). Allerlei soorten dieren en hun gedrag komen aan bod. 'Veel dieren leren wat ze moeten eten door hun ouders of andere leden van hun sociale groep na

te doen' (pag. 119) en 'Ieder dier heeft in principe het vermogen om zichzelf of anderen te genezen' (pag. 123). Het lijken open deuren en het verhaal is niet altijd leuk of positief, maar Jaap de Roode legt glashelder uit hoe het werkt en waarom we er beter naar moeten leren kijken.

Darwin, Wallace en de 'voedselwiskunde van Provenza' komen voorbij, evenals een link naar het obesitasprobleem in de Westerse wereld. Op pag. 136 legt de Roode uit waarom 'het moederdier belangrijk is'. In het boek staan alleen zwart-witfoto's, wat niet storend is, want ze zijn een aanvulling op de teksten. Er is één illustratie op de voorzijde, die Al gegenereerd lijkt. Dat vind ik dan wel jammer. Had daar voor een mooie aquarel gekozen of een goede foto. Er zijn genoeg natuurillustratoren en natuurfotografen, die met liefde dit prachtige boek hadden willen sieren.

Er staan in dit boek veel noten, waarvan achter in het boek de bronvermelding staat. Tevens is er een QR code voor de volledige literatuurlijst en is er een uitgebreide index. Voor het voorwoord staat een waarschuwing dat het boek niet bedoeld is als medisch advies. Zoals je bij de gebruiksaanwijzing van je magnetron te lezen krijgt, dat je je kat er niet in mag drogen.

Dat voorwoord is geschreven door Menno Schilthuizen, zelf ook wetenschapsjour-

nalist en bioloog. Prof. Dr. Jaap de Roode was één van zijn studenten. Ze zijn beiden bevlogen en proberen het grote publiek te interesseren voor de natuur. Dat is al een zeer nobel streven.

Hopelijk realiseren we ons als mensheid op tijd dat de natuur ons meer te bieden heeft, als we goed voor haar zorgen. Dan gaan we namelijk ook beter voor onszelf zorgen. Dit boek is al een eerste stap om erover na te denken, soms te glimlachen en vooral te realiseren dat we één zijn met de natuur.

Auteur: Jaap de Roode, vertaler: Frank van der Knoop. Paperback, 240 pagina's. KNNV Uitgeverij - knnvuitgeverij.nl, ISBN 978 90 5011 974 0, € 27,95.



Duurzaam online: Ecologische Voetafdruk

Tekst: Michiel van Harten

Je ecologische voetafdruk. Je kunt hem meten. Soms denk je dat hij inmiddels wel bekend is. Bij het Groenstoffestival van de Klimaatburgemeesters op 16 november in de Makersfabriek bleek dat voor veel bezoekers nog niet zo. De Milieuraad was bij dit festival aanwezig met een kraam. We hebben twee online versies uitgetest met de bezoekers.

Voor volwassenen voetafdruktest.wwf.nl
Voor kinderen
hetklokhuis.nl/onderwerp/Voetafdruk

Bij beide websites kun je in de test een aantal vragen invullen over je leefstijl: wat je eet, en verder koopt, hoe je het gebruik van energie in je woning, hoe je reist, enzovoorts.

De uitkomst gaf in alle gevallen aan: als alle mensen op dezelfde wijze als de deelnemer consumeren zou er meer dan 1 tot meer dan 3 aardbollen nodig zijn voor de productie van voedsel, energie, grondstoffen voor verdere gebruikte producten, en de verwerking van je afval.

Belangrijk voor de Milieuraad is dat het mensen aan het denken zet. Dus niet een schuldgevoel willen aanpraten. Onze leefwijze in ons klimaat kan deels zelf gekozen worden, maar soms kan het ook niet makkelijk anders. En sommige alternatieven zijn zelfs creatiever, leuker en gezonder. Het leidde tot een aantal goede gesprekken bij onze Milieuraadkraam.

Een grote ecologische voetafdruk betekent dat er meer natuurlijke hulpbronnen worden verbruikt dan de aarde zelf kan aan-

vullen. Dat leidt tot milieuproblemen zoals klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en uitputting van hulpbronnen. Gemiddeld heeft een Nederlander een ecologische voetafdruk van ongeveer 5 hectare, terwijl de aarde slechts 1,8 hectare per persoon kan ondersteunen voor een duurzame levensstijl. De bezoekers van het Groenstoffestival scoorden dus meestal beter dan gemiddeld.



Activiteitenkalender

Platform Duurzaam Zwolle

Dit digitale platform is voor alle bewoners-initiatieven die zich met hart en ziel inzetten voor een duurzaam Zwolle. Hier vind je inspiratie, activiteiten, contacten tips en trucs om jouw buurt of wijk te verduurzamen. Meld je aan, plaats jouw activiteit, deel je project, deel je kennis of stel je vraag. Zo bouw je mee aan duurzame buurten, dorpen en wijken.

Zie platformduurzaamzwolle.nl

Groene Loper Zwolle



Groene Loper Zwolle bestaat 10 jaar. Ook in dit jubileum jaar waren er diverse acties en an-

dere activiteiten voor vergroening van Zwolle. De 10e van de 10e werden bijna 1000 biologische gekweekte, inheemse waardplanten uitgedeeld aan Zwollenaren die met groene initiatieven bezig zijn en zich hiervoor hebben opgegeven. Dit betekent meer vlinders, insecten en vogels, dus een flinke boost voor de biodiversiteit voor natuur in de stad. Stel je eens voor: samen met je burens aan de slag om kleurrijke, bloeiende tuinen en balkons in te richten en zo te zorgen voor een groene buurt waar het zoemt en fladdert van leven.

Zie groeneloperzwolle.nl of geef je op voor de nieuwsbrief info@groeneloperzwolle.nl

Klimaatgesprekken

In januari start weer een nieuwe serie KlimaatGesprekken in Zwolle Zuid. In zes workshops van 2 uur ontdekken deelnemers hoe ze hun voetafdruk kunnen verkleinen en hun handafdruk - hun positieve impact - vergroten. Doel van de workshops KlimaatGesprekken is om op een ontspannen manier het gesprek aan te gaan en op een ongedwongen manier samen te ontdekken welke oplossingen bij je passen en elkaar te inspireren. De kernwoorden daarbij zijn hoop, humor en handelingsperspectief. De bijeenkomsten zijn van 19.15-21.30 uur in een huiskamer.

Data: 22 en 29 januari; 5 en 26 februari; 12

en 26 maart.

Kosten 60,- voor 6 avonden, een studie- en een werkboek.

Aanmelden kan tot 10 januari.

Informatie klimaatgesprekken.nl

Climat Fresk

Climate Fresk is een speelse én wetenschappelijke workshop op basis van 42 kaarten die de IPCC-rapporten samenvatten. Tijdens het spel vergroot je samen met anderen je bewustzijn en begrip van klimaatverandering. Dat maakt dat je beter kan inschatten wat je kan en wil doen.

In drie uurtjes ontdekken deelnemers samen waar het om gaat, wat echt belangrijk is en hoe je kan systeemdenken. Stapsgewijs en intensief met elkaar in gesprek onder leiding van Alan Lentz als facilitator. Na de klimaatpuzzel wordt gekeken wat je in de afgelopen tijd al zelf hebt gedaan voor duurzaamheid en wat je eigen wensen op dat gebied nog zijn. Afgelopen jaar waren er diverse bijeenkomsten in Zwolle Zuid, telkens volgeboekt. Ook komend jaar komen er weer nieuwe bijeenkomsten, afhankelijk van aanmeldingen. Belangstelling?

Neem contact op met Alan Lentz, facilitator Climat Fresk, alan.lentz@home.nl

Nooterhof

Er is een kalender met de activiteiten in de Nooterhof, met die van de daarin samenwerkende organisaties. Zie nooterhof.nl

Wilgen knotten met de VLO

Tekst: Diet ter Stege **Foto:** Loes Lodder

Sinds zaterdag 1 november 2025 is Vrijwillig Landschaps Onderhoud Zwolle (VLO) weer aan het knotten. Het was duidelijk dat de VLO knotters er zin in hadden, dat was te merken aan de grote opkomst elke week. Aan de Schellerdijk en Schellerwade werd een record gebroken wel 45 knotters!

Wilgen waren daar genoeg dus dat kwam goed uit. Natuurlijk scheelt het ook als het mooi weer is: droog, koud en de zonnetje erbij. Op de foto staan geknotte wilgen aan de Schellerdijk, 22 november 2025. Elke zaterdagochtend van november tot maart is de VLO actief in en rond Zwolle. Het accent ligt op wilgen knotten, maar snoeien van meidoornhagen en 'leggen' van heggen is ook onderdeel van het werk. Je bent altijd welkom om een zaterdagochtend mee te werken met de VLO.

Informatie vlo@milieuraadzwolle.nl

